

**Kúria
végzése**

Az ügy száma: Bfv.I.1396/2019/6.
A határozat szintje: felülvizsgálat
A tanács tagjai: Dr. Feleky István a tanács elnöke, Dr.
Gimesi Ágnes előadó bíró,
Dr. Sebe Mária bíró
Az eljárás helye: Budapest
Az eljárás formája: tanácsülés
Az ülés napja: 2020. március 3.
Az ügy tárgya: adócsalás büntette és más bűncselekmények

Terhelt: I. rendű terhelt és társai
Első fok: Kecskeméti Törvényszék 1.B.73/2014/247. ítélet,
2017. május 30. tárgyalás
Másodfok: Szegedi Ítéltábla Bf.III.782/2017/24. ítélet,
2018. június 6. nyilvános ülés
Harmadfok: -
Az indítvány előterjesztője: III. rendű terhelt védője,
V. rendű terhelt védője
Az indítvány iránya: terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria az adócsalás büntette és más bűncselekmények miatt folyamatban volt büntetőügyben a III. rendű terhelt védője és V. rendű terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványokat elbírálván a Kecskeméti Törvényszék 1.B.73/2014/247. számú ítéletét és a Szegedi Ítéltábla mint másodfokú bíróság Bf.III.782/2017/24. számú ítéletét III. rendű és V. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítványozó, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

- [1] I. 1. A Kecskeméti Törvényszék a 2017. május 30. napján tartott tárgyaláson meghozott és kihirdetett 1.B.73/2014/247. számú ítéletével:
- [2] - III. rendű terheltet bűnösnek mondta ki 4 rendbeli bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett adócsalás büntetéseben [a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (korábbi Btk.) 310. § (1) bekezdés, (4) bekezdés - tényállás I/1-4. pont: **Kft.1.**, **Kft.2.**,

Kft.3., Kft.4.), 1 rendbeli bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett adócsalás büntettében [korábbi Btk. 310. § (1) bekezdés, (3) bekezdés - tényállás I/7. pont: **Bt.1.**], 1 rendbeli bűnsegédként elkövetett adócsalás büntettének kísérletében [korábbi Btk. 310. § (1) bekezdés, (3) bekezdés - tényállás I/6. pont: **Kft.5.**] és 6 rendbeli bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétségében (korábbi Btk. 276. § - tényállás I/1-4., I/6-7. pont).

- [3] Ezért őt - halmazati büntetésül - 5 év börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre és 5 év közügyektől eltiltásra ítélete azzal, hogy legkorábban a szabadságvesztés háromnegyed részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. Rendelkezett továbbá az előzetes fogvatartás és a házi őrizet beszámításáról, 16.673.731 forint vagyonekobzásról, a lefoglalt bűnjelekről és a bűnügyi költségről.
- [4] Egyszersmind felmentette az ellene 1 rendbeli bűnsegédként elkövetett adócsalás büntette [korábbi Btk. 310. § (1) bekezdés, (3) bekezdés - tényállás I/5. pont: **Kft.6.**] és 1 rendbeli bűnsegédként elkövetett magánokirat-hamisítás vétsége (korábbi Btk. 276. § - tényállás I/5. pont: **Kft.6.**) miatt emelt vád alól.
- [5] - V. rendű terheltet bűnösnek mondta ki 1 rendbeli felbujtóként, folytatólagosan elkövetett adócsalás büntettében [korábbi Btk. 310. § (1) bekezdés, (4) bekezdés - tényállás I/2. pont: **Kft.3.**], 1 rendbeli bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett adócsalás büntettében [korábbi Btk. 310. § (1) bekezdés, (4) bekezdés - tényállás I/3. pont: **Kft.3.**], 1 rendbeli bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett adócsalás büntettében [korábbi Btk. 310. § (1) bekezdés, (3) bekezdés - tényállás I/4. pont: **Kft.4.**], 1 rendbeli bűnsegédként elkövetett adócsalás büntettének kísérletében [korábbi Btk. 310. § (1) bekezdés, (3) bekezdés - tényállás I/6. pont: **Kft.5.**] és 4 rendbeli - 1 esetben felbujtóként (tényállás I/2. pont), 3 esetben bűnsegédként (tényállás I/3-4., I/6. pont) - folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétségében (korábbi Btk. 276. §).
- [6] Ezért őt - halmazati büntetésül - 3 év 6 hónap börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre és 4 év közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy legkorábban a szabadságvesztés háromnegyed részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. Rendelkezett továbbá az előzetes fogvatartás beszámításáról, 7.245.377 forint vagyonekobzásról, a lefoglalt bűnjelekről és a bűnügyi költségről.
- [7] Egyszersmind felmentette az ellene 1 rendbeli bűnsegédként elkövetett adócsalás büntette [korábbi Btk. 310. § (1) bekezdés, (3) bekezdés - tényállás I/5. pont: **Kft.6.**] és 1 rendbeli bűnsegédként elkövetett magánokirat-hamisítás vétsége (korábbi Btk. 276. § - tényállás I/5. pont: **Kft.6.**) miatt emelt vád alól.
- [8] Az egyaránt kétirányú fellebbezések alapján másodfokon eljáró Szegedi Ítéltábla a 2018. június 6. napján tartott nyilvános ülésen meghozott és kihirdetett Bf.III.782/2017/24. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet a III. rendű és V. rendű terhelt tekintetében megváltoztatta:
- [9] - A III. rendű terheltet felmentette az ellene bűnsegédként elkövetett adócsalás büntettének kísérlete [korábbi Btk. 310. § (1) bekezdés, (3) bekezdés - tényállás I/6. pont: **Kft.5.**] és 1 rendbeli bűnsegédként elkövetett magánokirat-hamisítás vétsége (korábbi Btk. 276. § - tényállás I/6. pont: **Kft.5.**) miatt emelt vád alól, 8 év gazdasági társaság vezető tisztségviselője foglalkozástól eltiltásra

is ítélte, a büntetést bünszervezetben elkövetővel szemben kiszabottnak tekintette, feltételes szabadságra nem bocsátható, korrigálta a házi őrizet beszámítását és mellőzte a vagyoneklkobzást, ellenben a bankszámláján lefoglalt készpénzre rendelt el vagyoneklkobzást.

- [10] - az V. rendű terheltet felmentette az ellene bűnsegédként elkövetett adócsalás büntettének kísérlete [korábbi Btk. 310. § (1) bekezdés, (3) bekezdés - tényállás I/6. pont: **Kft.5.**] és 1 rendbeli bűnsegédként elkövetett magánokirat-hamisítás vétsége (korábbi Btk. 276. § - tényállás I/6. pont: **Kft.5.**) miatt emelt vád alól, a büntetést bünszervezetben elkövetővel szemben kiszabottnak tekintette, feltételes szabadságra nem bocsátható, mellőzte a vagyoneklkobzást, ellenben a tőle lefoglalt 2.020.000 forintra és a gépjárművek értékesítéséből befolyt 1.070.000 forintra, valamint a bankszámláján lefoglalt készpénzre rendelt el vagyoneklkobzást.
- [11] Egyebekben a III. rendű és V. rendű terhelt tekintetében az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.
- [12] A jogerős ítélet alapján:
- [13] - A III. rendű terheltet bűnösségét 4 rendbeli bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett adócsalás büntettében [korábbi Btk. 310. § (1) bekezdés, (4) bekezdés - tényállás I/1. pont: **Kft.1.**, tényállás I/2. pont: **Kft.2.**, tényállás I/3. pont: **Kft.3.**, tényállás I/4. pont: **Kft.4.**), 1 rendbeli bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett adócsalás büntettében [korábbi Btk. 310. § (1) bekezdés, (3) bekezdés - tényállás I/7. pont: **Bt.1.**], és 5 rendbeli bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétségében (korábbi Btk. 276. § - tényállás I/1-4., I/7. pont) állapították meg.
- [14] - Az V. rendű terhelt bűnösségét 1 rendbeli felbujtóként, folytatólagosan elkövetett adócsalás büntettében [korábbi Btk. 310. § (1) bekezdés, (4) bekezdés - tényállás I/2. pont: **Kft.2.**], 1 rendbeli bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett adócsalás büntettében [korábbi Btk. 310. § (1) bekezdés, (4) bekezdés - tényállás I/3. pont: **Kft.3.**], 1 rendbeli bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett adócsalás büntettében [korábbi Btk. 310. § (1) bekezdés, (3) bekezdés - tényállás I/4. pont: **Kft.4.**] és 3 rendbeli - 1 esetben felbujtóként (tényállás I/2. pont), 2 esetben bűnsegédként (tényállás I/3-4. pont) - folytatólagosan elkövetett (tényállás I/2-4. pont) magánokirat-hamisítás vétségében (korábbi Btk. 276. §) állapították meg.
- [15] Az elsőfokú bíróság által megállapított (elsőfokú ítélet 12-53., 57-60. oldal) és a másodfokú bíróság által csekély mértékben korrigált (másodfokú ítélet 15. oldal 4-7. bekezdés) történeti tényállás I/1-4. és I/7.pontjának lényege a következő.
- [16] A cselekménysor elején az I. rendű terhelt és a III. rendű terhelt közötti 2010. augusztus végi megállapodás alapján elsőként az I. rendű terhelt által irányított **Kft.1.** részére a III. rendű terhelt meglévő **Cég.1.**, majd - a bűncselekmények elkövetése érdekében alapított - 2010. december 6-tól a **Cég.2.**, aztán 2011. július közepétől a **Cég.3. külföld.1.** cégei **külföld.2.-ben** gabonát vásároltak, azt adózatlan közösségi áruként behozták Magyarországra, majd elsőként a **Kft.1.** mint belföldi beszerzésű árut értékesítette belföldi cégeknek az általános forgalmi adó megfizetésének kikerülése érdekében. A belföldi cégek banki átutalással fizettek, azt az arra felhatalmazottak készpénzben felvették, és a III. rendű terhelthez továbbították további vásárlás érdekében.
- [17] A belföldi beszerzés igazolására legalább nyolc (a további cégháló nem volt feltárható) ún. alászámlázó cég állított ki fiktív számlákat, amelyeket:
- [18] - a **Kft.1.** (tényállás I/1. pont: az ügyvezető I. rendű terhelt a II. rendű és III. rendű segítségével),
- [19] - miután a 2010. novembertől az I. rendű és III. rendű terhelt

beszervezte a IV. rendű és V. rendű terheltet, akik a meglévő **Kft.2.** ügyvezetőjét, a VII. rendű terheltet vették rá a részvételre, a **Kft.2.** (tényállás I/2. pont: az ügyvezető VII. rendű terhelt az I. rendű, a III. rendű, s legalább 2011. február végéig a IV. rendű és V. rendű terhelt segítségével),

- [20] - a IV. rendű és V. rendű terhelt megállapodása alapján, az elkövetés érdekében 2011. január 12-én alapított **Kft.3.** (tényállás I/3. pont: az ügyvezető IV. rendű terhelt a III. rendű, s 2012. szeptember 12-ig az V. rendű, 2011. június 1. és 2011. augusztus 17. között a részvételre a IV. rendű és V. rendű terhelt által rávett VIII. rendű terhelt segítségével),
- [21] - a **Kft.4.** (tényállás I/4. pont: az V. rendű terhelt által 2011. júniustól a részvételre rávetten az ügyvezető VI. rendű, majd a részvételre az V. rendű terhelt által rávetten ügyvezető VIII. rendű terhelt a III. rendű, legalább 2011. augusztus végéig az V. rendű, 2011. szeptember 20-tól a VII. rendű terhelt segítségével) és
- [22] - a **Bt.1.** (tényállás I/7. pont: az I. rendű és III. rendű terhelt által rávetten az ügyvezető IX. rendű terhelt az I. rendű és III. rendű terhelt segítségével)
- [23] a felsorolt ügyvezetők által a felsorolt cégek könyvelésébe és adóbevallásába beállították, majd a felsorolt ügyvezetők az adóbevallásokat benyújtották az adóhatósághoz, illetőleg részben be sem nyújtották.
- [24] A csoport 2010. novembertől 2011. november 22-ig működött.
- [25] 2. A másodfokú bíróság megállapította, hogy az ítélet ellen a III. rendű, IV. rendű és V. rendű terhelt tekintetében fellebbezésnek van helye (a felmentő rendelkezésekre tekintettel - másodfokú ítélet 21. oldal utolsó bekezdés).
- [26] A másodfokú bíróság ítélete ellen a III. rendű terhelt és védője, a IV. rendű vádlott védője és az V. rendű vádlott és védője által előterjesztett másodfellebbezésének elbírálását a Kúria a 2019. január 10. napján tartott tanácsülésen meghozott Bhar.II.1233/2018/7. számú végzésével a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (Be.) 870. § (3) bekezdése alapján mellőzte.
- [27] A végzés ellen az V. rendű terhelt terjesztett elő felülvizsgálati indítványt arra hivatkozással, hogy a harmadfokú bíróság tévesen mellőzte a másodfellebbezés elbírálását és a másodfokú bíróság bizonyítás felvétele nélkül megalapozatlanul állapította meg a bünszervezetben elkövetést. Felülvizsgálati indítványát a Kúria a 2019. május 27. napján tartott tanácsülésen meghozott Bfv.I.476/2019/2. számú végzésével elutasította, mert a támadott végzés nem jogerős ügydöntő határozat (Be. 648. §).
- [28] **II.** A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a III. rendű és az V. rendű terhelt (egyaránt maghatalmazott) védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt.
- [29] A III. rendű terhelt védője a felülvizsgálati ok törvényhelyének megjelölése nélkül: a bünszervezetben elkövetés törvénysértő megállapítása miatt, annak mellőzése és enyhébb büntetés kiszabása érdekében terjesztett elő felülvizsgálati indítványt.
- [30] A felülvizsgálati indítvány indokai szerint a korábbi Btk. 137. § 8. pontja szerinti bünszervezetben elkövetést az anyagi jog szabályainak megsértésével, a jogalkotói szándékkal ellentétesen, azt kiterjesztve értelmezve tévesen állapították meg. Az elsőfokú bíróság a bizonyítékok alapján megalapozottan állapította meg, hogy volt összehangoltság a terheltek által megvalósított cselekmények során, de együttműködésük nem mutatott olyan magasabb szintű szervezettséget,

magasabb fokú koordinációt, ami kiemelte volna az elkövetői kört pusztán a bűncselekmény jellegéből adódóan szükségszerűen együtt tevékenykedők köréből, ami többletet jelentett volna a bűnszövetséghez képest. A láncolatosan megvalósuló elkövetési magatartásnál ugyanis jellegéből adódóan a „vádoltak közötti bizonyos együttműködés szükségszerű”. Az elsőfokú bíróság huszonkét pontban felsorolt további, a bűnszervezetben elkövetést kizáró körülményt. A társas elkövetés az ügyben a bűnszövetség megállapítását alapozza csak meg.

- [31] Ezzel szemben a másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú ítélet tényállása túlnyomórészt megalapozott, a tényállást az elsőfokú bíróság felderítette, a tényállás kisebb pontatlanságait az iratok alapján korrigálta, továbbá az előterjesztett bizonyítási indítványokat elutasította. Az elsőfokú bíróság a bizonyítékok értékelése az iratok tartalmán alapult, okfejtése logikus volt, így a bizonyítékokat értékelő tevékenységének teljes körűen eleget tett, így a megalapozott tényállás a fellebbviteli eljárásban irányadó. Azaz a másodfokú bíróság kötve volt az elsőfokú bíróság által megállapított tényálláshoz, ami azt is rögzítette, hogy bűnszervezetben elkövetés nem volt megállapítható.
- [32] Ugyanakkor az elsőfokú ítélet megalapozottságának ellenére azt rögzítette, hogy az elsőfokú bíróság téves jogi következtetésre jutott a bűnszervezetet illetően. A másodfokú bíróság tévesen tekintette a bűnszervezettel kapcsolatos megállapítást jogi következtetésnek. Az elsőfokú bíróság tényként állapította meg, hogy a terheltek között nem volt magasabb szintű összehangolt tevékenység és magasabb szintű koordináció az együttműködés során. Ezek a ténymegállapítások az elsőfokú bíróság tényállásának részét képezték, ezért a másodfokú bíróság ehhez kötve lett volna.
- [33] Álláspontja alátámasztásaként hivatkozott a Kúria Bfv.II.1692/20176. számú határozatára, miszerint: „Egyfelől a tényből tényre vont következtetés is tény, másfelől a jogkövetkeztetésnek is ténybeli alapon kell nyugodnia, akkor is, ha jogkövetkeztetést közvetlenül egy vagy több megállapított tényből került levonásra. (Ellenkező esetben a jogkövetkeztetés mint tudati tény nem is volna kontrollálható.) Ebből pedig az következik, hogy amennyiben az irányadó tényállás egyidejűleg akár primer, akár sekunder tényként és értelemszerűen jogkövetkeztetésként is tartalmazza az elkövető cselekvőségével kapcsolatos tudati tényeket, akkor ezekre is érvényesül a támadhatatlanság szabálya”.
- [34] A bűnszervezet fogalmi ismérvei tekintetében a másodfokú bíróság jogi álláspontja ellentétben áll a „következetes jogalkotói szándékkal”. Ezt igazolja a 2019. évi LXVI. törvény 100. (helyesen: 107.) §-a, mellyel a jogalkotó – az eredeti jogalkotói szándéktól eltérő téves jogértelmezésen alapuló joggyakorlat miatt – módosította a bűnszervezetre vonatkozó jogi szabályozást, és a 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 459. § (1) bekezdésben meghatározott bűnszervezet fogalmi ismérveit, azt kiegészítve a hierarchikusan szervezett és konspiratíván működő csoport elemmel.
- [35] Az V. rendű terhelt védője a Be. 648. § a) pontját és 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontját megjelölve: a 3 rendbeli magánokirat-hamisítás vétségében a bűnösség, valamint ebből 2 esetben a folytatólagosság törvénysértő megállapítása miatt, felmentés érdekében; a Be. 649. § (1) bekezdés

b) pont ba) alpontját megjelölve: a bünszervezetben elkövetés törvénysértő megállapítása miatt, annak mellőzése, a feltételes szabadságra bocsátásból kizáró rendelkezés mellőzése, a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontjának meghatározása és enyhébb büntetés kiszabása érdekében.

- [36] A felülvizsgálati indítvány indokai szerint az V. rendű terhelt által korábban előterjesztett és elutasított felülvizsgálati indítvány nem zárja ki a védő által előterjesztett felülvizsgálati indítványt, mert az V. rendű terhelt érdekében - a Be. 655. § (3) bekezdésében megfogalmazott előírás ellenére - nem járt el védő, továbbá a Be. 656. § (4) bekezdése kizárólag az azonos tartalmú felülvizsgálati indítvány előterjesztését tilalmazza. Továbbá az V. rendű terhelt tévesen a harmadfokú - a fellebbezés elbírálásának mellőzését tartalmazó - végzés ellen élt a rendkívüli jogorvoslat lehetőségével, és nem a jogerős ügydöntő határozattal szemben.
- [37] A felbujtóként, folytatólagosan elkövetett adócsalás büntette és 2 rendbeli bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett adócsalás büntette mellett törvénysértő az V. rendű terhelt büntetőjogi felelősségének megállapítása 3 rendbeli - 1 esetben felbujtóként, 2 esetben bűnsegédként - folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétségében is.
- [38] A jogerős ítéletben adócsalás büntetteként értékelt cselekmények megállapítását az önadózó jogi személyek által általános forgalmi adó adónemre vonatkozó, valótlan tartalmú adóbevallás benyújtása képezte. 2005. szeptember 1. napjától az adócsalás törvényi tényállásának 1. fordulata a „valótlan tartalmú nyilatkozattétel” az elkövetési magatartás. A valótlan tartalmú nyilatkozattétellel megvalósuló elkövetési magatartást kifejezetten az adóbevallási rendszerre (kötelező írásbeliség) tekintettel iktatta a be a jogalkotó a Btk. szabályozásába, s ezzel a valótlan tartalmú magánokirat felhasználása szükségszerűen az elkövetési magatartás részét képezi. Álláspontja szerint az adócsalás büntetési tételének a meghatározásánál a jogalkotó számolt a valótlan tartalmú magánokirat (adóbevallás) felhasználásával.
- [39] Az adócsalás büntetteként értékelt cselekmények esetében mind a **Kft.4.**, mind a **Kft.2.**, mind a **Kft.3.** az önadózással megállapított adóról adónként az erre rendszeresített nyomtatványon volt köteles adóbevallást benyújtani, így kötelező volt az írásbeliség, azaz a bűncselekmény elkövetésének szükségszerű eszközcselekménye volt a hamis magánokirat felhasználása.
- [40] Az adócsalás 1. fordulata a valótlan tartalmú nyilatkozattétellel megvalósuló adócsalás esetében egyetlen magatartás, a valótlan tartalmú adóbevallás benyújtása egyszerre két bűncselekmény törvényi tényállást meríti ki: az adócsalás korábbi Btk. 310. § (1) bekezdés 1. fordulata szerinti elkövetési magatartást (az adókötelezettség megállapítása szempontjából jelentős tényre vonatkozó valótlan tartalmú nyilatkozat/adóbevallás benyújtása, mellyel az adóbevétel csökken) és a korábbi Btk. 276. §-a szerinti magánokirat-hamisítás elkövetési magatartását (valótlan tartalmú magánokirat felhasználását).

- [41] A magánokirat-hamisítás és az adócsalás 1. fordulata szerinti elkövetési magatartás az általános és a különös viszonylatában állnak, azaz az adócsalás 1. fordulata szerinti elkövetési magatartás speciális a magánokirat-hamisításához képest. A specialitás elve szerint, ha az elkövető magatartása egy általánosabb tényállás mellett legalább egy speciális, az általánoshoz képest több ismérvet tartalmazó tényállásra is ráilleszthető, akkor az általános tényállást figyelmen kívül kell hagyni, és csak a speciális tényállás alapján kell/lehet az elkövetőt felelősségre vonni. Ebből következően a két bűncselekmény látszólagos alaki halmazatban áll, ezért kizárólag a gazdasági bűncselekmény, azaz az adócsalás büntette vonatkozásában állapítható meg az V. rendű terhelt büntetőjogi felelőssége.
- [42] Két esetben kifogásolta a magánokirat-hamisítás folytatólagos elkövetésének megállapítását is, mivel az irányadó tényállás I/2. és I/4. pontja egy-egy valótlan tartalmú adóbevallását rögzítette. Ebből eredően a terhelt vonatkozásában egy cselekmény nem alapozza meg a korábbi Btk. 12. § (2) bekezdésében meghatározott folytatólagos egységet.
- [43] Sérelmezte a bűnszervezetben való elkövetés megállapítását, és az emiatt kiszabott büntetést. Az elsőfokú bíróság részletes indokát adta, hogy miért nem állapítható meg a terheltnek vonatkozásában a bűnszervezetben elkövetés, mellyel maradéktalanul egyetértett. Ugyanakkor a másodfokú bíróság a Legfelsőbb Bíróság 4/2005. BJE határozatára hivatkozással törvénysértően állapította meg a bűnszervezetben elkövetést. Érvelését a 2019. évi LXVI. törvény 107. §-ához fűzött indokolására alapította, és ennek alapján fejtette ki, hogy „a Legfelsőbb Bíróság törvényrontó 4/2005. számú Büntető jogegységi döntésre hivatkozva látta megállapíthatónak a bűnszervezet valamennyi törvényi feltételét. [...] a másodfokú bíróság a bűnszervezet fogalmi elemeit nem a jogalkotó szándéka és a régi Btk.-ban foglaltak szerint értelmezte, és indokolás nélkül figyelmen kívül hagyta azokat az összehangolt működést cáfoló bizonyítékokat, amelyek alapján az elsőfokú bíróság a bűnszervezetben történő elkövetés megállapítását mellőzte”. Mindezzel megsértette a korábbi Btk. 10. § (1) bekezdésében megfogalmazott törvényesség elvét.
- [44] A jogerős ítéleti tényállás szerint az V. rendű terhelt az elkövetői csoporthoz a **Kft.2.**-t érintően 8 hónapra, a **Kft.3.**-t érintően 6 hónapra és a **Kft.4.**-t érintően 2 hónapra csatlakozott. Így esetében a „hosszabb időre szervezettség” nem állapítható meg.
- [45] Az elkövetők között a bűnszövetség fogalmi elemeként meghatározott szervezett elkövetés állapítható meg, a szervezettség magasabb szintű összehangoltsága azonban nem jött létre, így nem jött létre bűnszervezet.
- [46] A Legfőbb Ügyészség a BF.1482/2019/3. számú átiratában a III. rendű terhelt védője és az V. rendű terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványt alaptalannak tartotta.
- [47] A felülvizsgálat során a Be. 650. § (2) bekezdése szerint a jogerős

ügydöntő határozatban megállapított tényállás nem támadható, továbbá a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye [Be. 659. § (1) bekezdés]. A Kúria következetes gyakorlata szerint az irányadó ítéleti tényállás részét képezi a jogerős határozat indokolásának bármely részében szereplő minden ténymegállapítás, amely az elbírált bűncselekmény büntetőjogi megítélésénél jelentős.

[48] A III. rendű terhelt védőjének és az V. rendű terhelt védőjének a bűnszervezetben elkövetés megállapítását sérelmező indítványa tekintetében úgy látta, hogy a bűnszervezet megállapítása szempontjából releváns tényeket a jogerős ítéleti tényállás tartalmazza; ezek közé tartozik, hogy 2010. augusztus vége és 2011. november 22. között működtették a terheltek az általuk beszerezett személyek révén létrehozott céghálózatot az adófizetési kötelezettség elkerülése - azaz bűncselekmények elkövetése - érdekében. A koordináló és irányító szerepet az I. rendű és III. rendű terhelt látta el, alattuk helyezkedtek el a szervezetben a többiek. Az, hogy milyen magas szintűnek tekintette az elsőfokú bíróság ezt az összehangoltságot, vagyis az, hogy ez az összehangoltság megfelelt-e a bűnszervezet fogalmának, már a jogkövetkeztetések körébe tartozik. A másodfokú bíróságnak módja volt az ítéleti tényállásban rögzített tények alapján az elsőfokú bíróságtól eltérő jogkövetkeztetésre jutni, és ehhez bizonyítás felvétele nem volt szükséges, mivel a másodfokú eljárásban a jogi értékelés körébe tartozó jogkövetkeztetések, a megalapozatlanság kiküszöbölése kapcsán megfogalmazott kötöttségek nélkül módosíthatók (BH 2005.167.).

[49] Így az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás egyértelműen rögzítette az elkövetéskor hatályos szabályokban rögzített bűnszervezet megállapítása szempontjából lényeges tényeket. A másodfokú bíróság pedig az ítélete indokolásában kifejtette (17. oldal utolsó bekezdés), hogy a terheltek országhatárokon átnyúló az Európai Unió nemzetközi jogi előírásait kijátszó külföldi gazdasági társaságokat érintő, az adójogszabályokat súlyosan sértő cselekménysorozatot szorosan együttműködve valósították meg. A terheltek közül az I. rendű és III. rendű terhelt szervező, irányító, koordináló szerepet töltött be, ők határozták meg a társaik számára a feladatokat, akik minden részlettel tisztában voltak. A szervezeti hierarchia alsó szintjén helyezkedett el a IV. rendű, az V. rendű, a VI. rendű, a VII. rendű és a VIII. rendű terhelt, akik tisztában voltak azzal, hogy bűnszervezet működéséhez kapcsolódva, annak keretei között követik el a bűncselekményt. A szervezeten belül megvolt mindegyik terheltnek a körülhatárolható feladata. A magas szintű összehangoltság nélkül a cselekmény elkövetésére nem is kerülhetett volna sor. A II. rendű és IX. rendű terhelt kivételével valamennyi terhelt vonatkozásában megállapítható, hogy tudattartamuk átfogta, hogy részesévé váltak az adóelkerülést célzó bűncselekmény-sorozat elkövetésének, és egy

több személyből álló, feladatmegosztással működő szervezeten belül tevékenykedtek. Mindezek alapján a bünszervezetben elkövetés megállapítása helytálló volt mind a III. rendű, mind az V. rendű terhelt tekintetében.

- [50] Az V. rendű terhelt védőjének a büntetőjogi felelősségnek a magánokirat-hamisítás vétségében való megállapítását sérelmező indítványa vonatkozásában kifejtette, hogy az adócsalás és a magánokirat-hamisítás között valós alaki halmazat áll fenn, amennyiben akár a felhasznált adóbevallás, akár annak mellékletét képező bármely irat hamis, hamisított vagy valótlan tartalmú. A magánokirat-hamisítás vétségének megállapítását megalapozza az elkövető azon magatartása, hogy a hamis számlákat a gazdasági társaság könyvelésében és az adóbevallásban is felhasználja (BH 2013.176.).
- [51] Az V. rendű terhelt védőjének a folytatólagos elkövetés megállapítását sérelmező indítványát is alaptalannak tartotta, mert amennyiben a terheltek a fiktív számlák tartalmát lekönyvelik és így a könyvelés valótlan adatai alapján jogosulatlanul számolják el az általános forgalmi adót az adóbevallásban, akkor egyetlen jogviszonyban, éspedig az elkövető és az adóhatóság között fennálló adójogviszonyban valósulnak meg a hamis magánokirat felhasználásának az elkövetési magatartásai (36/2007. BK vélemény).
- [52] Az irányadó tényállás szerint a magánokirat-hamisítás folytatólagos elkövetése tekintetében több fiktív számla könyvelésbe beállítására vette rá az V. rendű terhelt a VII. rendű terheltet, illetve a másik két esetben valótlan tartalmú számlákat és egyéb okiratokat továbbított az V. rendű terhelt a könyvelőnek, s ezzel megvalósította a magánokirat-hamisítás vétsége részesi magatartását (felbujtó, bűnsegéd) vonatkozásában. A részesi bűncselekmény jogi minősítése pedig a tettesi alapcselekményhez igazodik (3/2011. BJE határozat).
- [53] A Be. 649. § (2) bekezdésében meghatározott felülvizsgálati okot megalapozó eljárási szabálysértést nem észlelt.
- [54] Mindezek alapján a Legfőbb Ügyészség indítványozta, hogy a Kúria tanácsülésen eljárva a megtámadott határozatot a III. rendű terhelt és az V. rendű terhelt tekintetében hatályában tartsa fenn.
- [55] A Legfőbb Ügyészség indítványára a III. rendű terhelt és védője, valamint az V. rendű terhelt nem tett észrevételt. Az V. rendű terhelt védője az észrevételében egyfelől vitatta az ügyészség álláspontját, másfelől a felülvizsgálati indítványában foglaltakat annak részbeni megismétlése mellett változatlanul fenntartotta.
- [56] A Kúria a 2020. február 25. napján tartott tanácsülésen meghozott Bfv.I.1442/2019/5. számú végzésével az V. rendű terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítvány alapján folyamatban lévő felülvizsgálati ügyet a III. rendű terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítvány alapján folyamatban lévő korábbi érkezésű jelen felülvizsgálati ügyhöz egyesítette.
- [57] **III.** A III. rendű terhelt védőjének és az V. rendű terhelt védőjének felülvizsgálati indítványa nem alapos.
- [58] 1. Az V. rendű terhelt védője szerint az V. rendű terhelt korábban tévesen nem az ügydöntő határozat ellen nyújtott be felülvizsgálati indítványt, ez azonban nem alapoz meg ismételtséget.
- [59] Ezzel a Kúria egyetértett.

- [60] Minden jogosult csak egyszer nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul [Be. 652. § (6) bekezdés]. A törvényi kivételek a jelen ügyben nem alkalmazhatóak, mert azokra az esetekre vonatkoznak, amelyek az Alkotmánybíróság [Be. 649. § (3) bekezdés] vagy nemzetközi szerződéssel létrehozott emberi jogi szerv [Be. 649. § (4)-(5) bekezdés] határozatához kötöttek az ott meghatározott feltételek mellett. Felülvizsgálati indítvány ugyanazon tartalommal csak egyszer nyújtható be [Be. 652. § (7) bekezdés]. Az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett, illetve az azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja [Be. 656. § (4) bekezdés].
- [61] Az V. rendű terhelt korábban a Kúria e terhelt másodfokú ítélet elleni másodfellebbezésének elbírálását mellőző Bhar.II.1233/2018/7. számú végzésével szemben terjesztett elő felülvizsgálati indítványt, s azt utasította el a Kúria a Bfv.I.476/2019/2. számú végzésével.
- [62] Ellenben az V. rendű terhelt védője a bíróság jogerős ügydöntő határozata (ítélet) ellen terjesztette elő felülvizsgálati indítványát.
- [63] Miután a két felülvizsgálati indítvány nem azonos tárgyú, eleve nincs szó egy elutasított felülvizsgálati indítványhoz képest ugyanazon vagy más arra jogosulttól származó ismételt tartalmú újabb felülvizsgálati indítványról.
- [64] Másként fogalmazva, amennyiben egyazon alapügyet érintően a terhelt korábban nem a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen terjesztett elő felülvizsgálati indítványt, s azt a Kúria elutasította, azonos tárgy hiányában nincs akadálya annak, hogy utóbb a terhelt és/vagy védője immár a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen terjesszen elő felülvizsgálati indítványt.
- [65] 2. A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amelynek csak a Be. 649. §-ában tételesen meghatározott okokból van helye, a jogerős ügydöntő határozattal szembeni jogi kifogás lehetőségét biztosítja.
- [66] A felülvizsgálat alapvető szabálya, hogy a felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható [Be. 650. § (2) bekezdés]. A felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó [Be. 659. § (1) bekezdés]. A jogkövetkeztetések helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható (BH 2004.102.).
- [67] A Kúria az irányadó tényállás általános meghatározása körében hangsúlyozza, hogy egyrészt a tényállás a másodfokú bíróság által tett kiegészítésekkel, helyesbítésekkel irányadó a felülvizsgálati eljárásban (EBH 2011.2385), másrészt a Legfelsőbb Bíróság, illetőleg a Kúria felülvizsgálati ügyekben folytatott gyakorlata a tényálláshoz kötöttségének ténybeli terjedelmét a támadott ügydöntő határozat szoros értelmében vett tényállást megállapító részében megállapított tényeknél tágabbnak tekinti. E szerint a tényállás az ítélet egészében és tartalmilag vizsgálendő: ezért a felülvizsgálati eljárásban irányadó tényálláshoz tartozónak kell tekinteni a jogerős határozat indokolása bármely részében szereplő minden ténymegállapítást, amely az elbírált bűncselekmény büntetőjogi megítélésénél jelentős (EBH 2013.B.2. indokolás, BH 2015.216.I., BH+ 2014.9.388.I., BH 2015.216.I., BH 2013.237., BH 2013.53., BH 2006.392.). Ennek megfelelően tehát a tényálláshoz tartoznak az indokolásban (az indokolás tényálláson kívüli részében) írt, de tartalmilag tényeket rögzítő részek is (BH 2015.216.I.).
- [68] A Kúria mindezekre tekintettel a felülvizsgálati indítványokkal támadott határozatot az abban rögzített tényállás alapul vétele mellett a felülvizsgálati indítványokban megjelölt, illetve tartalmában hivatkozott okokból vizsgálta felül.
- [69] A Be. 659. § (2) bekezdése értelmében a felülvizsgálati indítványt

a megtámadott határozat meghozatala idején hatályos jogszabályok alapján kell elbírálni. Ez azt jelenti, hogy a Kúriának a felülvizsgálati indítvány elbírálása során azt a Btk.-t kell alkalmaznia, mint amelyet a megtámadott határozatában a bíróság alkalmazott, valamint az alapeljárás idején hatályban volt Be. alapján kell vizsgálnia a bíróságok eljárásának törvényességét.

- [70] 3. Az V. rendű terhelt védője szerint törvénysértő az V. rendű terhelt bűnösségének megállapítása 3 rendbeli - 1 esetben felbujtóként, 2 esetben bűnsegédként elkövetett - magánokirat-hamisítás vétségében (tényállás I/2-4. pont).
- [71] Felülvizsgálatnak a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt helye van [Be. 648. § a) pont]. A büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg a terhelt bűnösségét [Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpont].
- [72] A vonatkozó pontjaiban megállapított, és így a felülvizsgálati eljárásban irányadó tényállás:
- [73] Tényállás I/2. pont. Az V. rendű és IV. rendű terhelt rávette a **Kft.2.** ügyvezetőjét, a VII. rendű terheltet arra, hogy a külföld.2-ből nettó áron, közösségi beszerzés keretében - egy **külföld.1.** gazdasági társaság látszólagos közbeiktatásával - behozott gabona értékesítéséhez biztosítsa a **Kft.2.-t** és e cég belföldi termékértékesítése után fizetendő általános forgalmi adóból levonásba helyezze a valótlan belföldi beszerzések után ténylegesen fenn nem álló, és meg nem fizetett adót. Ezáltal a VII. rendű terhelt a 2010. adóévre vonatkozóan valótlan tartalmú adóbevallást nyújtott be általános forgalmi adó adónemre, majd 2011. adóévre általános forgalmi adó adónem adóbevallást nem nyújtott be, és ezzel az állami költségvetésnek általános forgalmi adó adónemben 147.219.574 forint kárt okozott.
- [74] Tényállás I/3. pont. Az adócsalás elkövetése céljából alapított **Kft.3.** kapcsán az V. rendű terhelt is állított ki számlákat értékesítésekről, illetve az ügyvezető IV. rendű terhelttel együtt tartotta a kapcsolatot a könyvelővel, akinek a részére a bizonylatokat postán küldték meg. A **Kft.3.** a gabonát **külföld.2-ből** nettó áron, közösségi beszerzés keretében - egy **külföld.1.** gazdasági társaság látszólagos közbeiktatásával - hozta be. A IV. rendű terhelt azzal a magatartásával, hogy a **Kft.3.** által történő belföldi termékértékesítések után fizetendő általános forgalmi adóból levonásba helyezte a valótlan belföldi beszerzések után ténylegesen fenn nem álló, és meg nem fizetett adót, valótlan tartalmú adóbevallást nyújtott be 2011. I-III. negyedévre, mellyel az adóhatóságot megtévesztette és az állami költségvetésnek általános forgalmi adónemben legalább 125.538.585 forint vagyoni hátrányt okozott, melyhez 2011. április 18. és 2011. szeptember 12. napja közötti időszakban az V. rendű terhelt segítséget nyújtott, s így legalább 96.811.300 forint adóbevétel-kiesésben nyújtott segítséget.

- [75] Tényállás I/4. pont. 2011 júniusában az V. rendű terhelt beszervezte a VI. rendű terheltet, aki az általa alapított Kft.4.-et biztosította a **külföld.2.-ből** nettó áron, közösségi beszerzés keretében - egy **külföld.1.** gazdasági társaság látszólagos közreműködésével - behozott gabona értékesítéséhez. 2011. augusztus végéig a VI. rendű terhelt megbízásából az V. rendű terhelt tartotta a kapcsolatot a III. rendű terhelttel, aki koordinálta és felügyelte a beszállításokat, továbbá az V. rendű terhelt átvette a sofőröktől az okmányokat és ezeket, valamint a III. rendű terhelt által küldött könyvelési anyagot továbbította a VI. rendű terhelt részére. A VI. rendű terhelt azzal, hogy **Kft.4.** ügyvezetőjeként e Kft. által történő belföldi termékértékesítés után fizetendő általános forgalmi adóból a 2011. május 20. és 2011. június 30. napja közötti időszakra 2011. július 2. napján benyújtott benyújtott adóbevallásában levonásba helyezte a valótlan belföldi beszerzések után ténylegesen fenn nem álló, és meg nem fizetett adót, ezáltal valótlan tartalmú adóbevallás benyújtásával az adóhatóságot megtévesztette és az állami költségvetésnek általános forgalmi adó adónemben 7.756.296 forint kárt okozott, melyhez az V. rendű terhelt segítséget nyújtott. 2011. II. negyedévre a VI. rendű terhelt további adóbevallást nem nyújtott be. A cég ügyvezetését 2011. szeptember 20. napjától átvette a VIII. rendű terhelt, aki 2011. III. negyedévre nem teljesítette adóbevallási kötelezettségét. Így az V. rendű terhelt 2011. június és 2011. augusztus vége közötti időszakban összesen 40.243.466 forint adóbevétel kieséséhez nyújtott segítséget.
- [76] A korábbi Btk. 310. § (1) bekezdése szerint adócsalást követ el, aki az adókötelezettség megállapítása szempontjából jelentős tényre (adatra) vonatkozóan valótlan tartalmú nyilatkozatot tesz, vagy ilyen tényt (adatot) a hatóság elől elhallgat, és ezzel vagy más megtévesztő magatartással az adóbevételt csökkenti.
- [77] E bűncselekmény két elkövetési magatartással valósítható meg, a valótlan tartalmú nyilatkozat tételével, illetve az adókötelezettség szempontjából jelentős tény (adat) hatóság elől elhallgatásával.
- [78] Az V. rendű terhelt védője elsődlegesen arra hivatkozott, hogy a törvény indokolásából levezethetően e bűncselekmény szükségszerű eszközselekménye a magánokirat-hamisítás vétsége, mivel „az adóalany nem az adóhatóság előtt ad elő jelentős tényeket valótlanul, hanem valótlan nyilatkozatot tesz a bevallás során”, amit a 2003. évi XCII. törvény (Art.) 26. § (1) bekezdésében foglalt szabályozás is alátámaszt.
- [79] A védő érvelése tartalmában a látszólagos alaki halmazat megállapítására irányul, a konszumpció elve alapján a súlyosabb jogtárgysértést értékelő törvényi tényállás elnyeli a enyhébb jogtárgysértést értékelő bűncselekményt. A korábbi Btk. 310. §-a azonban két elkövetési magatartást szabályoz, így e bűncselekmény az elhallgatással és valótlan tartalmú nyilatkozattételével is elkövethető, ebből okszerűen következik, hogy a korábbi Btk. 245.

§-ában szabályozott magánokirat-hamisítás vétsége, azaz a jog, tény vagy kötelezettség tekintetében valótlan tartalmú magánokirat felhasználása nem elengedhetetlen (szükségszerű) feltétele a bűncselekménynek. Így mivel itt az összefüggés nem szükségszerű, csak rendszerinti, a halmazatot meg kell állapítani a magánokirat-hamisítással.

- [80] Az Art.-re való hivatkozás sem helytálló, mert a korábbi Art. 25. §-a az önadózáson túlmenően más, így például a kivetés, illetőleg kiszabás alapján fizetendő adót is szabályozza.
- [81] A III. rendű terhelt védője ezen túlmenően hivatkozott arra, hogy az azonos elkövetési magatartás alapján látszólagos alaki halmazatban álló két bűncselekmény vonatkozásában a specialitás elve alapján kizárólag az adócsalás megállapításának van helye. A specialitás elve alapján, amennyiben az elkövető magatartása egy generális törvényi tényállás mellett megfelel egy, az előbbihez képest több ismérvvvel jellemzett (speciális) törvényi tényállásnak, akkor kizárólag az utóbbi szerint minősül a bűncselekmény.
- [82] Az adócsalás büntette a magánokirat-hamisításhoz képest nem több ismérvvvel, hanem más ismérvekkel meghatározott bűncselekmény. A két bűncselekmény eltérő jogtárgy sérelmét valósítja meg, az adócsalás büntette a korábbi Btk. alapján pénzügyi bűncselekmény, míg a magánokirathamisítás vétsége a közrend elleni bűncselekmények közé tartozik (BH 2010.207., BH 2013.176.).
- [83] Ezt meghaladóan a tényállás I/2. és I/4. pontjára irányadó tényállás alapján az adócsalás büntette - az V. rendű terhelt tekintetében megállapított elkövetési idő vonatkozásában - az elhallgatással mint elkövetési magatartással is megvalósult.
- [84] Mindezek alapján az V. rendű terhelt védőjének felülvizsgálati indítványa e körben nem bizonyult alaposnak.
- [85] 4. Az V. rendű terhelt védője 2 rendbeli magánokirat hamisítás vétsége kapcsán a folytatólagosság (tényállás I/2. és I/4. pontja) megállapítását is törvénysértőnek találta.
- [86] Felülvizsgálatnak a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt helye van [Be. 648. § a) pont]. A büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt szabott ki törvénysértő büntetést [Be. 649. § (1) bekezdés b) pont 1. fordulat ba) alpont].
- [87] A folytatólagosság téves megállapítása a bűncselekmény törvénysértő minősítésének kérdése.
- [88] Az V. rendű terhelt a folytatólagosság ellenében azzal érvelt, hogy mindkét esetben csupán egy-egy adóbevallás került benyújtásra.
- [89] A Kúria megállapította, hogy a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja alapján a felülvizsgálatnak kizárólag akkor van helye, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése, vagy a Btk. más (kógens) szabályának a megsértése egyben törvénysértő büntetés kiszabását eredményezte.
- [90] A folytatólagosság megállapítása esetén a korábbi Btk. alapján (is) törvényi egység jön létre, aminek az adott bűncselekmény büntetési tételére, s így a kiszabható büntetésre nincs kihatása.
- [91] E körben a felülvizsgálati indítvány a törvényben kizárt.

- [92] A Kúria mégis rámutat arra, hogy a következetes bírói gyakorlat szerint: „A magánokirat-hamisítás folytatólagosan elkövetett, ha a hamis, hamisított vagy valótlan tartalmú - ugyanazon vagy több - magánokiratot ugyanazon jogviszonyból származó jog vagy kötelezettség létezésének, megváltoztatásának vagy megszűnésének bizonyítására többször használják, és a folytatólagosság egyéb törvényi feltételei is fennállnak.” (BK 101. számú állásfoglalás, melynek helyébe a 36/2007. BK vélemény lépett azzal, hogy ez már a Btk. 345. §-ához igazított szöveg, s így a hamis magánokirat felhasználására vonatkozik, de ez a bűncselekmény tartalmilag azonos a korábbi Btk. 276. §-a szerinti magánokirat-hamisítással.) A BK 101. számú állásfoglalás indokolása tartalmazta: „Magánokirat-hamisításnál a szokásos értelemben vett sértettől nem lehet beszélni. E bűncselekmény védett jogi tárgya a közrend, illetőleg közelebbről a közbizalom, legszorosabb értelemben a magánokiratok bizonyító erejébe vetett bizalom, legszorosabb értelemben a magánokiratok bizonyító erejébe vetett bizalom. [...] a folytatólagosság feltételének megítélésénél elengedhetetlen annak vizsgálata, hogy a hamis stb. magánokiratot milyen jogokkal és kötelezettségekkel, azaz lényegében milyen jogviszonnyal kapcsolatos bizonyításra használták fel többször; vagyis a sértett jogviszony mibenlétét kell vizsgálni.” A 36/2007. BK vélemény indokolása ezzel tartalmilag megegyezik. Mindennek megfelelnek eseti döntések is. A magánokirat-hamisítási cselekményeket a folytatólagosság törvényi egységébe kell vonni, ha azokat a terhelt ugyanazon célból és azonos sértett megtévesztésére történt felhasználással valósítja meg (BH 2002.210. II. pont). Egy vagy több hamis magánokiratnak ugyanazon jogviszonyból származó jog létezésének a bizonyítása során történő többszöri felhasználása esetén a cselekményt folytatólagosan elkövetettnek kell minősíteni (BH 1982.358. I. pont).
- [93] Következésképpen a valótlan tartalmú számlák felhasználásával elkészített könyvelés és az azok alapján benyújtott valótlan tartalmú adóbevallás a folytatólagosság megállapítását megalapozza, mert az adóalany és az adóhatóság adott adónemre (általános forgalmi adó) vonatkozó jogviszonyára terjed ki mindkettő.
- [94] A Kúria a fentiek alapján megállapította, hogy a jogerős ítéletben helytálló a folytatólagos elkövetés megállapítása, és helyesen fejtette ki az elsőfokú bíróság, hogy a magánokirat-hamisítás vétségének rendbeliségét a jogviszonyok száma, azaz jelen ügyben az adóalany gazdasági társaságok száma határozza meg.
- [95] A korábbi Btk. 12. § (2) bekezdése alapján kizárólag ugyanannak az elkövetőnek több ugyanolyan bűncselekménye értékelhető a folytatólagosság folytán egy bűncselekményként, feltéve ha e bűncselekményeknek a sértettje azonos, és a bűncselekményeket rövid időközökkel követte el; a részesi elkövető felelősségének a részesség járulékosága folytán a tettesi alapcselekmény jogi minősítése szab határt, így a részesi bűncselekmény jogi minősítése a tettesi alapcselekményhez igazodik (3/2011. BJE határozat).

- [96] Mindezek tükrében a III. rendű terhelt védőjének felülvizsgálati indítványa a folytatólagos elkövetést támadó részében sem alapos.
- [97] 5. A III. rendű terhelt védője és az V. rendű terhelt védője szerint törvénytörő a bünszervezetben elkövetés megállapítása.
- [98] Felülvizsgálatnak a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt helye van [Be. 648. § a) pont]. A büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a Btk. - a minősítésen túli - más szabályának megsértésével szabott ki törvénytörő büntetést [Be. 649. § (1) bekezdés b) pont 2. fordulat aa) alpont].
- [99] A bünszervezetben elkövetés téves megállapítása a Btk. „más” (kógens) szabálya megsértésének kérdése. A bünszervezetben elkövetés megállapítása olyan büntető anyagi jogi kérdés, amely közvetlenül a büntetés kiszabásához kapcsolódik, a büntetés kiszabása körében jelentős.
- [100] A III. rendű terhelt védője sérelmezte, hogy a másodfokú bíróság mellőzte az ítéleti tényállásból az elsőfokú ítélet azon megállapítását, miszerint a terheltek „a cselekményeket bár hosszabb időn keresztül és szervezeten követték el, de magasabb szintű összehangolt tevékenység és magasabb fokú koordináció az együttműködésük során nem volt megállapítható” (elsőfokú ítélet 14. oldal 7. bekezdés, másodfokú ítélet 15. oldal 4. bekezdés). Érvelése szerint a másodfokú bíróság bizonyítás felvétele nélkül az ítéleti tényállásból e ténymegállapítást nem mellőzhette volna, különös tekintettel arra, hogy a bűncselekmények vonatkozásában a tudati tényezők a tényállás részét képezik.
- [101] A III. rendű terhelt védőjének azon okfejtése, hogy az irányadó tényállás részét nem kizárólag az ún. történeti tényállás képezi, helyes, mert ahhoz tartoznak a bíróságoknak az ítélet indokolásának további részében tett tényből vont ténybeli következtetései, ezáltal ide tartoznak az ún. tudati ténynek tekinthető történeti tények is. A III. rendű terhelt védője által hivatkozott Kúria Bfv.II.692/2017. számú döntése is ezt a következtetést gyakorlatot rögzítette. Így a tudati tényezők a történeti tényállásba tartozóak, azaz az ítéleti tényállásban rögzített ténymegállapítások nem kizárólag fizikai jellegű külső, hanem ún. belső történések, azaz tudati tények is lehetnek (BH 2017.176., BH 2005.167., BH 2011.3.).
- [102] Ugyanakkor - bár a tényálláshoz kötöttség elve alapján valósága sem alapozna meg felülvizsgálati okot - a III. rendű terhelt védője helytelenül hivatkozott arra, hogy a másodfokú bíróság által az ítéleti tényállásból mellőzött megállapítások a tudati tényezők körébe tartoznak, mert azok jogkövetkeztetések voltak. Az elsőfokú bíróság nem a terheltek tudati tényezőit rögzítette a történeti tényállásban, hanem a megállapított történeti tények (kapcsolatrendszer, céghálózat kiépítése és működtetése, stb.) jogi értékelését adta a tényállásban, ami nem a tényállás, hanem a jogi indokolás körébe tartozik.
- [103] A teljesség érdekében a Kúria jelzi, hogy a másodfokú eljárás idején a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény, a korábbi Be. volt hatályban, s ennek 352. § (1) bekezdése szerint a másodfokú bíróság a tényállást kiegészíti, illetőleg helyesbíti, ha

a hiánytalan, illetőleg a helyes tényállás az iratok tartalma, ténybeli következtetés útján megállapítható, a (2) bekezdés értelmében pedig az elsőfokú bíróság ítéletét a helyesbített, kiegészített tényállás alapján bírálja felül.

- [104] A Kúria az irányadó tényállás tükrében vizsgálta a védők felülvizsgálati indítványának helytállóságát.
- [105] A védők ellenérvelésében azonos, hogy egyaránt a bünszervezet fogalmának a bíróság ügydöntő határozata jogerőre emelkedése után történt megváltoztatására hivatkoztak.
- [106] A bünszervezet fogalmát a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény módosításáról szóló 1997. évi LXXIII. törvény 9. §-a 1997. szeptember 15. napjától hatályosan iktatta be a korábbi Btk. 137. § 7. pontjaként bünszervezet: bűncselekmények folyamatos elkövetésére létrejött olyan - munkamegosztáson alapuló - bűnszövetség, amelynek célja a rendszeres haszonszerzés.
- [107] A törvényjavaslat 9. §-hoz fűzött miniszteri indokolásából: „A kriminológia ezen túlmenően több ismérvet is felsorol (a szervezet módszerei között szerepel a félelemkeltés, az, hogy beépül a legális gazdaságba, hogy konspirált szervezet, tagjai nem ismerik egymást és a szervezet működését illetően hallgatásra kötelezettek, céljaik eléréséhez felhasználják a konspirációt). A törvény azonban - más államok megoldásához hasonlóan - nem jeleníti meg a Btk.-ban valamennyi ismérvet [...] valamennyi bünszervezet egyben bűnszövetség is [...] mintegy bűnöző vállalkozásként folyamatosan folytatja ezt a tevékenységet”.
- [108] A miniszteri indokolásból kiemelendő, hogy a konspirációt tudatosan nem tette fogalmi elemmé, azt kriminológiai ismérvnek tekintette.
- [109] A büntető jogszabályok módosításáról szóló 1998. évi LXXXVII. törvény 35. §-a 1999. március 1-től hatályosan változtatott a bünszervezet fogalmán, midőn a korábbi Btk. 137. § 8. pontja szerint bünszervezet: bűncselekmények rendszeres elkövetése révén haszonszerzés végett létrejött olyan bűnszövetség, amely feladatmegosztáson, alá-fölérendeltségi rendszeren és személyi kapcsolatokon nyugvó szerepvállaláson alapul.
- [110] A törvényjavaslat 35. §-ához rendelt miniszteri indokolásából: „további ismérveket határoz meg támpontként [...] minőségileg más, mint pusztán egyének együttcselekvése”.
- [111] Mindebből elsődleges jelentősége az alá-fölérendeltségi rendszer fogalmi elemként való beépítésének van, ami valóban minőségi és egyben szűkítő értelmezést jelent.
- [112] A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény módosításáról szóló 2001. évi CXXI. törvény 19. § (5) bekezdése 2002. április 1-től hatályosan tovább alakította a bünszervezet fogalmát, ettől kezdve a korábbi Btk. 137. § 8. pontja szerint bünszervezet: három vagy több személyből álló, hosszabb időre szervezett, összehangoltan működő csoport, amelynek célja ötévi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmények elkövetése.
- [113] A törvényjavaslat általános, illetőleg a 19. §-hoz fűzött

miniszteri indokolása értelmében ez a bűnszervezet-fogalom megfelel az Európai Unió bűnszervezetben való részvétel bűncselekménnyé nyilvánításáról szóló együttes fellépés (1998. december 21.) 1. Cikkében meghatározott bűnöző szervezet fogalmának, úgyszintén a Magyarország által aláírt, a határon átnyúló szervezett bűnözés elleni ENSZ Egyezmény 2. Cikkében meghatározott bűnözői csoport fogalmának.

- [114] Kiemelést az igényel, hogy ez már újabb, többszörös és egyben tovább szűkítő minőségi többlet, a bűnszövetségtől elszakított fogalom, már legalább három személy részvételét, a hosszabb időre szervezettséget, az összehangoltságot és súlyosabban büntetendő szándékos bűncselekmények elkövetésére irányultságot kíván meg, ugyanakkor szembeötlően elhagyta az alá-fölérendeltség követelményét.
- [115] Itt jelzi a Kúria, hogy a jelen ügyben eljár bíróságok - helyesen - az elkövetéskor hatályos korábbi Btk.-t alkalmazták, amit az elsőfokú bíróság röviden, de meg is indokolt (elsőfokú ítélet 187. oldal 5. bekezdés), s azzal a másodfokú bíróság egyetértett (másodfokú ítélet 16. oldal 4. bekezdés). Az elsőfokú bíróság - nyilvánvalóan a 2012. január 1. napjával beiktatott, a korábbi adócsalást is magába olvasztó költségvetési csalásra értetten - hivatkozott arra, hogy utóbb már minősítő körülményt képezve szigorúbb elbírálást eredményezne az üzletszerűség és a bűnszövetségben való elkövetés.
- [116] Vagyis az elkövetési időben a korábbi Btk. 137. § 8. pontja szerinti - és egyébiránt a 2013. július 1. napjától hatályos, a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (Btk.) 459. § (1) bekezdés 1. pontja ezzel megegyező - már ismertetett bűnszervezet fogalmat (három vagy több személyből álló, hosszabb időre szervezett, összehangoltan működő csoport, amelynek célja ötévi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmények elkövetése) kellett alkalmaznia.
- [117] A Be. 659. § (2) bekezdése értelmében a felülvizsgálati indítványt - a Be. 659. § (3)-(4) bekezdésben meghatározott kivétellel - a megtámadott határozat meghozatala idején hatályos jogszabályok alapján kell elbírálni. Ugyanakkor a jelen ügyben is szem előtt tartandó az egyébként nem alkalmazott Btk. 459. §-ához adott miniszteri indokolás, mert tartalmazza a bűnszervezet meghatározásának alapját adó, az elbírálás idején hatályos nemzetközi dokumentumokat: egyrészt - az Európai Unió tagállamaiban a bűnszervezetben való részvétel bűncselekménnyé nyilvánításáról szóló, 1998. december 21-i 98/733/IB együttes fellépés helyébe lépett - az Európai Unió Tanácsának a szervezett bűnözés elleni küzdelemről szóló 2008/841/IB kerethatározat 1. Cikkében meghatározott bűnszervezet fogalmat, másrészt az Egyesült Nemzetek keretében, Palermóban, 2000. december 14-én létrejött, a nemzetközi szervezett bűnözés elleni Egyezmény (kihirdette: a 2006. évi CI. törvény) 2. Cikkében meghatározott szervezett bűnözői csoport fogalmat.
- [118] A kettős nemzetközi szabályozottság értelmezési háttérként szolgálhat amikor valamely, a szabályozás alapjául vett fogalmi elem igényel némi árnyalást.
- [119] A védők egyezően a bűnszervezet fogalmának utóbbi megváltoztatását

kéri számon a támadott határozatot meghozó bíróságokon.

- [120] A Magyarország 2020. évi központi költségvetésének megalapozásáról szóló 2019. évi LXVI. törvény 107. §-ával 2019. július 10-től hatályos módosítása folytán a Btk. 459. § (1) bekezdés 1. pontja alapján bünszervezet: legalább három személyből álló, hosszabb időre, hierarchikusan szervezett, konspiratíván működő csoport, amelynek célja ötévi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmények elkövetése.
- [121] Vagyis az „összehangoltan működő” kitételt a „hierarchikusan szervezett” kitétel váltotta, és új elemként jelenik meg a „konspiratíván működő” kívánalom.
- [122] A normaszövegen túl a Btk. nem tartalmaz törvényi értelmezést sem a „hierarchikusan szervezett”, sem a „konspiratíván működő” fogalmi elemekhez. A hierarchia és a konspiráció ún. idegen szavak, nem egzakt módon egyféleképpen értelmezhető tartalommal.
- [123] A hierarchia jelentheti akár személyek, akár intézmények valamely szempont (pl. rang, képesség, fontosság, pozíció, intézkedési jogkör) alapján fennálló egymás közötti viszonyát, s ezek alá- és fölérendeltségét az adott intézményen belül. A hierarchia magyar megfeleltetésére alapvetően helytállónak tűnik az 1999. március 1. és 2002. április 1. napjai között megfogalmazott „alá-fölérendeltségi rendszer” kitétel megfogalmazása.
- [124] A konspiráció magyar megfeleltetése nehezebb, mivel jelenthet elsődlegesen összeesküvést, szövetkezést, puccsot, ennél általánosabb értelemben illegális tevékenységet, titokban szervezett támadást, és így tovább, de a legelvontabb megfogalmazással a külvilág előtt elfedett (leplezett) tevékenységnek tekinthető.
- [125] A bíróság a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását figyelembe veszi [Magyarország Alaptörvénye 28. cikk], de a jogszabály tervezetéhez tartozó indokolás kötelező erővel nem rendelkezik [a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 18. § (4) bekezdés] és a jogszabály értelmezésekor figyelmen kívül kell hagyni a jogszabály tervezetéhez tartozó indokolás jogszabályszöveggel ellentétes részét [uo. (5) bekezdés].
- [126] A Kúria által ismert ítélkezési gyakorlat az összehangolt működésbe mindig beleértelmezett bizonyos fokú hierarchiát, hiszen nincs összehangoltság akkor, ha a bünszervezetben belül nem különül el az irányítói (szervező, koordináló) és a végrehajtói (irányított, vezetett, utasított) szerepkör, s ezáltal a feladatok megosztása, még ha a 2002. április 1. előtti szabályozásból maga a törvényhozó hagyta is el az alá-fölérendeltség követelményét, amit a szerepkörök elkülönültsége értelemszerűen föltételez. Amennyiben tehát olyan adat áll rendelkezésre, amely akár egy résztvevő irányítói (szervező, koordináló) szerepére vonatkozik a feladatok megosztása során, akkor e körülmény olyan akár részbeni alá-fölérendeltséget jelentő személykapcsolatnak tekinthető, amely megalapozhatja a bünszervezet megállapítását az új fogalom szerint is. A hierarchikus szervezettség viszont nem jelenti valamennyi

bűnszervezetben résztvevő személy hierarchiában való elhelyezkedését.

- [127] Továbbá az EU 2008/841/IB kerethatározat 1. Cikke és a Palermói Egyezmény 2. Cikk a) pontja változatlanul és egyaránt az „összehangoltan működik” kitételt tartalmazza, illetőleg a Palermói Egyezmény 2. Cikk c) pontja kimondja: „nem szükséges, hogy tagjai pontosan meghatározott szerepeket kapjanak, vagy hogy tagsága állandó legyen, illetőleg fejlett hierarchiával rendelkezzen”.
- [128] A hierarchikus jelleg nem jelent kidolgozott, fejlett, mereven elhatárolható szinteket, a bűnszervezet akkor is bűnszervezet, ha abban nem érvényesül valamiféle merev parancsuralmi alapú személyi hierarchia, haszonszerzési motiváció, egységesített külső fellépés, és minden egyéb, a törvényi fogalmon kívül eső szempont.
- [129] Mindehhez képest az eddig követett ítélkezési gyakorlat megfelel a módosító törvény javaslatának 107. §-ához fűzött miniszteri indokolásában foglaltaknak: „A hierarchikus szervezeti felépítés azt jelenti, hogy az elkövetők alá-fölérendeltségi viszonyban vannak, az egyes <döntési szintek> elkülöníthetők egymástól, tehát a szervezeti felépítésnek vertikális jellege van. A hierarchiában lévő személyek együttműködése a feladatok megosztásán alapul.”.
- [130] Ennélfogva nehezen érthető, hogy az ítélkezési gyakorlatot törvényrontónak nyilvánító miniszteri indokolás miért látta úgy, hogy „a korábban használt összehangoltságot, mint fogalmi elemet felcseréli a konspiratív működési jellegre”, valamint „ezzel visszatérítve a fogalmat az eredeti jogalkotói szándékhoz”, holott az összehangoltságot normatíve vagy legalábbis miniszteri indokolás szintjén sohasem írták körül és a bűnszervezet fogalmát bevezető törvényjavaslat miniszteri indokolása a konspirációt tudatosan nem tette fogalmi elemmé, azt kriminológiai ismérvnek tekintette.
- [131] A konspiráció mint fogalmi elem kétségtelenül novum.
- [132] A módosító törvény javaslatának 107. §-ához adott miniszteri indokolás értelmében konspiráció gyanánt „az elkövetők közötti koordinációt, a lebukás megelőzése érdekében tett - több esetben önálló bűncselekményként büntetett - lépéseket, a bűncselekményből származó előny szervezett elosztását, a bűncselekmények elkövetésének feladatmegosztáson alapuló tervszerűségét” fogalmazza meg.
- [133] A csoport konspiratív működése ugyan egyik nemzetközi dokumentum szerint sem követelmény, mégis lényegében ugyancsak a korábbi fogalom összehangolt működésének feleltethető meg, amennyiben az a külvilág előtt rejtve valósul meg, de nem jelenti a teljes szervezet minden tagjával való együttműködést, hanem az egyes cselekményekhez rendelt személyek összehangolt tevékenységét feltételezi.
- [134] A tényleges tevékenység elfedése maga a konspiráció, melynek célja a hatósági felderítés megghiúsítása, annak elérése, hogy a bűncselekmény és az elkövetők személye a külvilág számára ne legyen felismerhető, a belső információk ne kerüljenek ki. Konspirációra utalhat a tényleges gazdasági tevékenységet nem végző cégek bevonása, strómanok alkalmazása, a belső kapcsolattartás rejtett módja, kódolt nyelv használata, a bűncselekmények eredményét elfedő

és a felderítést akadályozó intézkedések megtétele.

- [135] Egyébiránt a jelen ügyben is megvalósult a konspiráció, mert a bűncselekmények elkövetése érdekében előbb az I. rendű és III. rendű terhelt, majd egyedül a III. rendű terhelt által kialakításra (részben létrehozásra, részben bevonásra) került egy szövevényes céghálózat a pénz áramoltatására, a külföldi felvásárlásra, a belföldre behozatalra, belföldön az eladásra, a fiktív számlák kibocsátására, a fiktív számlák beépítésére a cégek könyvelésébe és adóbevallásába {hasonlóképpen: Bfv.II.4060/2017/11. [71]}.
- [136] A jelen ügyre vetítve a Kúria azt vizsgálta, hogy a másodfokú bíróság által megállapított bűnszervezetben elkövetés megfelelt-e a bűnszervezet korábbi konjunktív feltételrendszerének, elsődlegesen az összehangolt működésnek (nem fejlett hierarchiának) azzal, hogy a konspiráció visszamenőlegesen számon sem kérhető.
- [137] A bűnszervezet „nem bűnözők pusztá szövetsége vagy az elkövetett bűncselekmények kumulációja. Az elkövetési alakzat veszélyessége abból fakad, hogy a bűnszövetség a tagoktól elkülönülő, önálló hatalmi entitássá válik, amely káros hatásait így tartósan és széles körben képes kifejteni. A bűnszervezetben történő elkövetés ezért az államtól a társadalom fokozottabb és hatékonyabb védelmét kívánják meg.” {3031/2017. (III.7.) AB határozat [71]}
- [138] A bűnszervezet fogalmi ismérveit és bűnszervezetben elkövetés megállapításának a feltételeit az ítélkezési gyakorlat már kellően kimunkálta. Értelmezte a 4/2005. BJE határozat, és számos döntés került közzétételre a Bírósági Határozatok című kiadványban.
- [139] A bűnszervezet idézett fogalom-meghatározását (is) a valódi tartalma szerint kell kezelni, mert az egyfelől ennyi, és másfelől nem több. Nem arról van szó, hogy e fogalmat elnagyoltan és sommásan szabályozták, hanem arról, hogy a bűncselekmény bűnszervezetben elkövetésének megállapításához a törvényi követelményeken túlmenő többlet követelmény nem szükséges (BH 2008.139.II.). „A fogalmi ismérvek törvényi meghatározása kimerítő, azok más ismérvekkel nem bővíthetők” (lásd uo. indokolás).
- [140] A korábbi Btk. 137. § 7. pontja alapján bűnszövetség akkor létesül, ha két vagy több személy bűncselekményeket szervezeten kívül követ el, vagy éppen megállapodik, és legalább egy bűncselekmény elkövetését megkísérlik, de nem jön létre bűnszervezet. Ezt is ugyanígy szabályozza a Btk. 459. § (1) bekezdés 2. pontja is.
- [141] A bűnszervezet és a bűnszövetség viszonyrendszere világos. Ha a bűnszervezet létrejön, akkor a bűnszövetség megállapítása szóba sem jöhet. Márpedig a bűnszövetséghez képest jelentős többletfeltételeket támaszt a törvény. Ilyen többletfeltétele, hogy nem legalább két, hanem legalább három személy alkotja; hosszabb időre szervezett, összehangoltan működő csoport; amelynek célja ötévi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmények elkövetése.
- [142] A Legfelsőbb Bíróság már megállapította, hogy a bűnszervezet törvényi fogalom-meghatározásából fakadóan a csoport minimális létszámának a meghatározottsága, szervezettsége, összehangolt működése lényegileg ténykérdés, míg a szervezett működés hosszabb időtartamára és a csoport céljára a tényállás értékelésével

lehetséges következtetést vonni (BH 2008.139. indokolás).

[143] A csoport tagjainak száma.

[144] A törvény három vagy több személyből álló csoportot követel meg a bűnszervezet megállapíthatóságához.

[145] A csoportban mindvégig megvolt a megkövetelt hárommal szemben legalább négy tag (elsőfokú ítélet 12-13., 185. oldal 3-4. bekezdés összegzése) azzal, hogy a II. rendű és IX. rendű terhelt nem tartozott közéjük (másodfokú ítélet 17. oldal 4. bekezdés).

[146] A csoport 2010. novembertől, tehát attól kezdve, hogy abban legalább három tag részt vett 2011. november 22-ig működött. Ezen belül a felülvizsgálattal érintett III. rendű terhelt mindvégig (2010. novembertől 2011. november 22-ig), míg az V. rendű terhelt 2010 novemberétől 2011. augusztus végéig) volt a csoport tagja.

[147] A hosszabb időre szervezettség.

[148] A törvény a bűnszervezet megállapíthatóságához megköveteli a csoport hosszabb időre szervezettségét.

[149] A Kúria számára nem kétséges, hogy a csoport - szem előtt tartva a ténylegesen mindvégig megvolt legalább négy tagja - 2010. novembertől előbb az I. rendű és III. rendű terhelt által együttesen, majd ezt követően 2011. november 22-ig a III. rendű terhelt által irányított csoport hosszabb időn át működött, aminek csak a nyomozó hatóság vetett véget (elsőfokú ítélet 13. oldal 7. bekezdés), s ebből következően az eleve hosszabb időre volt megszervezett. Erre az egy évet valamennyivel meghaladó tartamú működésből következtetés is vonható.

[150] Az időben is stabil szervezettségből elégséges arra utalni, hogy széles körű és körültekintő szervezettség volt szükséges az eredendően az I. rendű és III. rendű terhelt részéről rendelkezésre álló cégek további céghálává alakításához, a további cégek felkutatásához és bevonásához, a gabona külföldi felvásárlásához és behozatalához, a belföldi cégek részére eladásához, az ún. alászámlázó, a fiktív számlákat kibocsátó cégek felkutatásához és bevonásához, a pénz útjának biztosításához, a fiktív számláknak az adott cégek könyvelésébe való beállításához, végül pedig a valótlan tartalmú adóbevallások benyújtásához, illetve az adóbenyújtás elmulasztásához.

[151] Az összehangolt működés.

[152] A törvény a bűnszervezet megállapíthatóságához megköveteli a csoport összehangolt működését.

[153] „Az <összehangolt működés> tartalmát tekintve nem más, mint a benne cselekvő személyek egymást erősítő hatása. Ugyanakkor [...] az összehangoltság meglétének (természetéből adódóan) nem feltétele a bűnszervezetben cselekvők közvetlen kapcsolata, a más cselekvések, illetve a más cselekvők kilétének konkrét ismerete" (4/2015. BJE határozat indokolás IV. pont).

[154] Ami a hosszabb időre szervezettség kapcsán megemlítesre került, az nyilvánvalón vonatkozik mintegy külső ismérvként az összehangoltságra is. Ezt meghaladóan viszont a belső ismérvek a meghatározóak.

[155] A Kúria már leszögezte, hogy az ítélkezési gyakorlat az összehangolt működésbe mindig beleértelmezett bizonyos fokú, de hangsúlyozva nem fejlett hierarchiát. Az összehangoltság

nyilvánvalóan fennáll, amennyiben a csoporton belül elkülönül az irányítói (szervező, koordináló) és a végrehajtói (irányított, vezetett, utasított) szerepkör, s ezáltal a feladatok megosztása.

- [156] A jelen ügyben az összehangoltságot jól tükröző feladat-megosztás érvényesült: az irányító (szervező, koordináló) tevékenységet előbb az I. rendű és III. rendű terhelt együttesen, majd az I. rendű terhelt kiválását követően a III. rendű terhelt egyedül látta el. A csoport további tagjainak szerepe a végrehajtás volt, így ők voltak az irányítottak, vezetettek, utasítottak. Ezáltal két szinten és úgy működött a csoport, hogy megtörtént a feladatok megosztása, amit az irányadó tényállás az I. pontban átfogó jelleggel, míg az I/1-4. és I/7. pontban az egyes terheltek cselekvőségére lebontva tartalmaz.
- [157] A belső hierarchia.
- [158] Nincs olyan törvényi követelmény, hogy bármilyen belső hierarchiának, alá- és fölérendeltségnek, parancsrendszernek, konspiratív kapcsolattartásnak, a hatóságok felé egységes fellépésnek kellene megvalósulnia a bűnszervezet megállapításához - a bűnszervezetnek nem törvényi kritériuma a hierarchikus kapcsolat (BH 2016.234.II.).
- [159] Ahogy arra a Legfőbb Ügyészség is okszerűen hivatkozott, a bűnszervezetnek nem törvényi kritériuma a hierarchikus kapcsolat; az erre vonatkozó rendelkezés 2002. április 1. napjától kikerült a jogintézmény törvényi megfogalmazásából {indokolás [27]}, amin nyilvánvalóan az alá-fölérendeltség elhagyását értette.
- [160] Az egyértelművé tétel érdekében célszerű ismételten megfogalmazni, hogy a Palermói Egyezmény a fejlett hierarchiát nem követelte meg, miként azt negálta a Kúria a Bfv.II.842/2018/9. számú végzésében {indokolás [159]}, valamint az ezzel tartalmilag azonos nagyfokú szervezettséget negálta a Kúria a Bfv.II.460/2017/11. számú végzésében {indokolás [88]}.
- [161] Az elsőfokú bíróság az általa megállapított, a másodfokú bíróság által csekély mértékben korrigált, s a felülvizsgálati eljárásban kötelezően irányadó és nem támadható [Be. 650. § (2) bekezdés, 659. § (1) bekezdés], de jelen ügyben nem is támadott tényállás tartalmazza a csoport feladatmegosztáson alapuló összehangolt működését megalapozó ténymegállapításokat.
- [162] Az elsőfokú bíróság a nem egyszeri alkalomra szervezettséget és a hosszabb ideig folytatott tevékenységet maga is megfogalmazta, ám az összehangolt működést mint a „csoport tagjai közötti magasabb fokú koordinációt, magasabb szervezettséget” már nem látta megállapíthatónak (elsőfokú ítélet 184. oldal 8. bekezdésétől 187. oldal 3. bekezdésével bezárólag), amibe példálózó módon, de - úgy tűnik - beleértelmezte az általa meg nem állapított hierarchiát, az egyes tevékenységi szintek elkülönülését, az utasítási rendszert, a kapcsolattartás konspiratív módszereit, a kifelé történő együttes fellépést is.
- [163] Álláspontjának lényege szerint „A láncolatosan megvalósuló elkövetési magatartásnál ugyanis jellegéből adódóan a vádlottak közötti bizonyos együttműködés szükségszerű. Jelen esetben a felvásárlás, fuvarszerzés, szállítás, értékesítés, finanszírozás kapcsán szükségszerű az együttműködés, kapcsolattartás, akár telefonon vagy e-mailen is, továbbá szükségszerű a láncolatban első belföldi beszerző cég beiktatása, illetve fiktív bizonylatok beszerzése, készítése.”
- [164] Az elsőfokú bíróság oda jutott, hogy az érintett terheltek bűnszövetségben követték el a terhükre rótt cselekményeket, de az az elkövetési időben nem volt az adócsalás minősített esete.
- [165] Ekként az elsőfokú bíróság jogkövetkeztetése a döntő mértékben általa - mivel a másodfokú bíróság korrekciója semmiben sem érintette a vizsgált kérdést - megállapított tényállásban foglalt

ténymegállapításokkal került ellentétbe, alapvetően azért, mert ellenérvelésében voltaképpen a cégek közötti legális üzleti kapcsolatok szükségszerű összehangoltságából indult ki. Ez azonban nem akceptálható, amikor bűncselekmények elkövetése az adóelkerülésre irányul, melynek elengedhetetlen feltétele, hogy e célból a gazdasági társaságok együttműködjenek és ennek érdekében ténylegesen formális üzleti kapcsolatban állnak. A látszólagosan jogszerű üzleti magatartás tehát valóságos tartalma alapján értékelendő.

[166] A cél.

[167] A törvény alapján a csoport célja ötévi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmények elkövetése.

[168] A csoport célja világos: az általános forgalmi adó megfizetésének kikerülésével anyagi haszonszerzés.

[169] A csoport tagjainak nem a bűnszervezet által elkövetett bűncselekmény büntetési tételét, hanem az elkövetett bűncselekmény alapjául szolgáló tényeket kell ismernie. A bűnszervezetben elkövető tudatának nem is kell átfognia az általa elkövetett bűncselekmények büntetési tételének pontos ismeretét (Magyar Büntetőjog I-III. - Kommentár a gyakorlat számára, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó, Budapest a Btk. 459. § (1) bekezdés 1. pontjához, a bűnszervezet fogalmához).

[170] Az elvileg bármely szándékos bűncselekményhez kapcsolható bűnszervezet célja nem azonos az egyes bűncselekmények törvényi tényállásában szabályozott és az elkövető aktuális tudattartalmában tükröződő célzattal, következésképpen a megkívánt szándékosságon belül annak mindkét alakzata (Btk. 7. § 1. fordulat: egyenes szándék, 2. fordulat: eshetőleges szándék) megalapozhatja a bűnszervezetben elkövetés megállapíthatóságát. Az irányadó tényállásból nem olvasható ki, hogy a III. rendű és V. rendű terheltek eshetőleges szándékkal vettek volna részt az egyes cselekmények elkövetésében.

[171] A Kúria a III. rendű terhelt védőjének és az V. rendű terhelt védőjének felülvizsgálati indítványát a bűnszervezetben elkövetés megállapítását támadó részében sem találta alaposnak.

[172] A III. rendű és V. rendű terheltek tekintetében a bűnszervezetben való elkövetés megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak a megsértése nélkül került sor.

[173] 6. Miután az V. rendű terhelt védőjének a részben bűnösség, részben folytatólagosság és a bűnszervezetben elkövetés, illetőleg a III. rendű terhelt védőjének a bűnszervezetben elkövetés ellenében előterjesztett felülvizsgálati indítványát nem találta alaposnak, a kiszabott büntetés önmagában már nem vizsgálható.

[174] A kiszabott büntetés tehát önmagában nem támadható. Erre nézve az ítélkezési gyakorlat következetes. Ha a felülvizsgálattal érintett cselekmények vonatkozásában anyagi jogszabálysértés nincs, a büntetés önálló vizsgálatára az 1998. évi XIX. törvény (korábbi Be.) 416. § (1) bekezdés b) pontja nem biztosít lehetőséget (EBH 2011.2387.). A 2018. július 1. napja utáni helyzetben ugyanez értendő a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontjára.

[175] A kiszabott büntetés csak akkor tekinthető törvénysértőnek, és esik felülvizsgálat alá, ha az - a minősítésen túl - a büntetőtörvény valamely mérlegelést nem tűrő rendelkezésébe ütközve a nemében és/vagy mértékében törvénysértő (BH 2012.239., BH 2005.337., BH 2016.264. II.). Ilyen törvénysértésre viszont a védők nem hivatkoztak, és ilyet a Kúria sem észlelt.

[176] 7. A Kúria a hivatalból elvégzett vizsgálata [Be. 659. § (6) bekezdés] alapján felülvizsgálatot megalapozó ún. feltétlen (abszolút) eljárási szabálysértés [Be. 649. § (2) bekezdés] nem történt.

Az indítványok elvi tartalma

[177] A bűnösség és a folytatólagosság részbeni megállapítása és bűnszervezetben elkövetés törvénysértő, s törvénysértő a kiszabott büntetés is.

A döntés elvi tartalma

[178] A felülvizsgálati indítványok nem alaposak. A kifogásolt részükben a bűnösség és a folytatólagosság részbeni megállapítása, s a bűnszervezetben elkövetés megállapítása törvényes.

- I. A bünszervezet összehangolt működése bizonyos fokú, de nem fejlett hierarchia gyanánt értelmezhető. Az összehangoltság fennáll, amennyiben a csoporton belül legalább két szinten elkülönül az irányítói (szervező, koordináló) és a végrehajtói (irányított, vezetett, utasított) szerepkör, s ezáltal a feladatok megosztása. Ez az alá- és fölérendeltségben álló összehangoltság vonatkozik 2019. július 10. napjától a „hierarchikus szervezetségre” is.
- II. A fejlett hierarchia - miután a hierarchiára sincs törvényi értelmezés - a bünszervezet 2019. július 10. napjától hatályos fogalma alapján sem kérhető számon.
- III. A korábban már jogerős ügydöntő határozaton visszamenőlegesen nem kérhető számon a bünszervezet 2019. július 10. napjától hatályos fogalmából a külvilág elől elfedett (leplezett) tevékenységet jelentő konspiratív elkövetés.
- IV. A magánokirat-hamisítás (hamis magánokirat felhasználása) és az adócsalás (költségvetési csalás) nem látszólagos, hanem az eltérő jogtárgy-sérelem folytán valóságos alaki halmazatban áll egymással.
- V. Egy vagy több hamis magánokiratnak ugyanazon jogviszonyból származó jog létezésének a bizonyítása során történő többszöri felhasználásával (pl. valótlan tartalmú számlák könyvelésbe, majd a benyújtott adóbevallásba beállításával) a magánokirat-hamisítás (hamis magánokirat felhasználása) folytatólagosan elkövetettnek minősül.

Záró rész

- [179] A kifejtettek értelmében a Kúria - a Be. 660. § (1) bekezdés főszabálya alapján tanácsulésen, a Be. 655. § (1) bekezdés főszabálya szerinti összetételben eljárva - a III. rendű terhelt védője és az V. rendű terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványoknak nem adott helyt, és a bíróság jogerős ügydöntő határozatát a III. rendű és V. rendű terhelt tekintetében nem ügydöntő végzéssel hatályában fenntartotta [Be. 662. § (1) bekezdés].
- [180] A Be. 653. § (1) bekezdése értelmében a felülvizsgálati eljárás lefolytatására a harmadfokú bírósági eljárás szabályait az e Fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni. A harmadfokú bíróság határozatával szemben viszont a Be. nem biztosítja a fellebbezés lehetőségét, ami következik a Be. 458. § (3) bekezdésből is, s attól eltérő rendelkezést a Be. XC. Fejezete sem tartalmaz. A végzés ellen tehát nincs helye fellebbezésnek. Felülvizsgálatát a Be. 650. § (1) bekezdés b) pont 2. fordulata zárja ki. A Be. 656. § (4) bekezdése pedig rögzíti, hogy az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett, illetőleg a korábbival azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2020. március 3.

Dr. Felek István s. k. a tanács elnöke, Dr. Gimesi Ágnes s. k., előadó bíró, Dr. Sebe Mária s. k. bíró

A kiadmány hitelül:

Mátyás Gyöngyi

bíróság ügyintéző